

Yasaklı ırklar Kavramı

Bu kavram, bazı köpek ırklarının doğuştan saldırgan ve güvenilmez olduğu ön kabulüne dayalıdır.

İngiliz Parlamentosu'nun 1991 yılında kabul ettiği Tehlikeli Irklar Kanunu, Amerikan Pitbull Terrier, Fila Bresilario, Dogo Argentino ve Tosa İnu'nun beslenmesi ve yetiştirilmesini yasaklamıştır. Türkiye dahil pek çok Avrupa ülkesi benzer kanunları yasallaştırarak toplum içinde bu ırkların neden olduğuna inanılan saldırıların önüne geçmeyi amaçlamışlardır.

Kanun tutarlı mıdır? Amacına ulaşmış mıdır?

- Öncelikle her ülke aynı listeye sahip değildir. Bir ülkenin tehlikeli kabul ettiği bir ırk başka bir ülkenin ulusal olarak bağına bastığı en popüler köpek ırklarından biri olabilmektedir.
- İşin ilginç noktalarından biri de 1991'de İngiltere, Japon Tosa İnu'yu yasaklı köpekler listesine aldığı anda ülkede bu köpek ırkından bulunmamaktaydı.
- Geçen 20 yılı aşkın bu sürede bu kanunların geçtiği hiç bir ülkede köpek saldırılarında azalma görülmemiştir. Aksine ciddi artış dikkat çekicidir. Ayrıca, bahsi geçen ırkların ya da benzerlerinin bu saldırılardaki rolünün çok küçük olduğu anlaşılmıştır.
 - o NHS (İngiliz Sağlık Bakanlığı) 2005 ve 2017 yılları arasında köpek ısırması nedeniyle hastaneye getirilen hasta sayısının 4,110'den 7,461'e çıkarak %81'lik bir artış gösterdiğini açıklamıştır.
 - o 2015-16 yıllarını kapsayan İngiliz Metropolitan Polis Teşkilatı raporlarına göre sorun teşkil eden köpeklerin %80'i yasak kapsamı dışında tutulan ırklardan gelmektedir.

Bugün İngiltere Parlamentosu toplumsal eğitim ve köpek karakter testleri gibi daha yapıcı yöntemlerle bu etkisiz kanunun nasıl makul ve adil bir noktaya getirilebileceğini tartışmaktadır.

Başka ülkelerde de örnekler ayındır:

- 2008 yılında Hollanda Tarım Bakanı Gerda Verburg tehlikeli köpekler kanununun aslında toplumu hiç de korumayan sadece köpek ırklarına yönelik zalim bir kanun olması nedeniyle kaldırıldığını açıklamıştır. Sadece ırkına ya da görüntüsüne bakılarak bir köpeğin otomatikman suçlu görülmesi yerine davranışlarından sahibinin sorumlu tutulacağı bir anlayış benimsenmiştir.

Hollanda hükümeti belirli ırkların yasaklı olduğu 15 yıl içinde köpek ısırma oranlarında hiçbir azalma yaşanmadığının altını çizmiştir.

- 2007 yılında İspanya'da yapılan bir araştırma Tehlikeli Köpekler Kanununun çıkmasından 5 yıl sonra köpek ısırma vakalarının sıklaştığı görülmüştür. Araştırma şu sonuca işaret etmektedir:

“ Köpek ısırma vakalarında hiçbir azalma yaşanmamıştır. Dahası tehlikeli köpek kabul edilen ırkların karıştığı vakalar kanun çıkmadan önce ve çıktıktan sonraki verilerle karşılaştırıldığında %4'un de altında kalmaktadır.”

Ülkemizde durum nedir?

Mayıs 2004 tarihinde yürürlüğe giren **5199 sayılı HAYVANLARI KORUMA KANUNU** modern dünya anlayışına uygun olarak hazırlanmış evcil hayvanların bakımı ve yetiştirilmesi konusunda oldukça kapsamlı açıklamalar getirmiş bir kanundur. Unutulmamalıdır ki İngiltere başta olmak üzere pek çok hayvan hakları konusunda gelişmiş ülke dahi yasaklı ırklar söz konusu olduğunda en ideal kanun yönetmeliklerini bir araya getirmekte hala zorlanmaktadır. Bu nedenle üzerinde iyi çalışılmış olduğuna düşündüğümüz kendi kanunumuza daha işbirlikçi olarak yaklaşmamız gerektiğine inanıyoruz. Değişim karşılıklı iletişim ile gerçekleşecektir.

Aşağıda konumuzla ilintili olan maddeleri ve yorumlarımızı sıraladık:

(Madde 5 ve 10) Ev ve süs hayvanlarının üretimini ve ticaretini yapanlar, hayvanları sahiplenen ve **onu üretmek için seçenler** annenin ve yavrularının sağlığını

tehlikeye atmamak için gerekli **anatomik, fizyolojik ve davranış karakteristikleri** ile ilgili önlemleri almakla yükümlüdür.

Özellikle de yetiştiricilere rehberlik eden bu madde zaten evrensel kinolojik uygulamalara işaret ediyor. Bu da kanununun oldukça öngörülü ve iyi hazırlanmış olmasının kanıtlarından biri.

Köpek yetiştiricilerinin Köpek Irkları ve Kinoloji Federasyonu (KIF) yarışmalarında üretim izni almak için izledikleri prosedürü izlemeleri yeterli. Her köpeğin ırk standardına uyduğunu ve yarışma alanındaki yüzlerce köpeğin ve tanımadıkları o kadar insanın içinde ilk defa gördükleri bir ırk hakemi tarafından elle muayane edilerek ırk değerlendirilmesine tabi tutulmaları, köpeğin sadece fiziksel kalitesini değil aynı zamanda karakteri hakkında çok şey söyleyecektir.

İnsana ve hayvana nedensiz saldırganlık göstermeyen, içinde buldukları kalabalığın stresine karşı sakin kalabilen köpeklerin yavruları, bu değerlendirmelerin yapılmadığı ebevenylerden üretilenlere göre çok daha uyumlu bir karakter potansiyeline sahip olacaklardır.

İkinci olarak yetiştiriciler yavruları yeni ailelerine gitmeden önce onları doğru şekilde sosyalleştirmeye başlamakla sorumludurlar.

Son aşama karakterleri bireysel olarak değerlendirilmiş yavruların doğru sahiplerle buluşturulmasıdır. Yavrular, ödemeyi ilk yapana değil, yavru için en uygun bakımı ve eğitimi sağlayacak kişilere emanet edilmelidir.

(Madde 11) Hayvanlar, doğal kapasitesini veya gücünü aşacak şekilde veya yaralanmasına, gereksiz acı çekmesine, kötü alışkanlıklara özendirilmesine neden olacak yöntemlerle eğitilemez. **Hayvanları başka bir canlı hayvanla dövüştürmek yasaktır.**

(Madde 14) Pitbull Terrier, Japanese Tosa gibi tehlike arz eden hayvanları üretmek; sahiplendirilmesini, ülkemize girişini, satışını ve reklamını yapmak; takas etmek, sergilemek ve hediye etmek. (Yönetmeliğe ek madde ile bu listeye Dogo Argentino da eklenmiştir.)

1991'de İngiltere Amerikan Pitbull Terrier, Japon Tosa Inu ve Dogo Argentino'yu yasaklılar listesine aldığında doğruyu söylemek gerekirse ülke sınırları içinde bilinen

Tosa Inu yoktu. Var olmayan bir ırkın yaratacağı tehdit nasılsa bertaraf edilmiş oldu. Türkiye'de kopyala yapıştır yaptığı bu liste ile kendini aynı duruma düşürmüş olduğu açık. Türkiye'de Tosa Inu var olan ve tehdit oluşturan bir ırk hiç bir zaman olmamıştır.

İkinci dikkat ceken unsur Amerikan Pitbull Terrier'in ırk olarak tanımlanmasının güçlüğüdür. Yurtdışında bazı uzmanlar kanunda işaret edilen pitbull'un bir ırktan çok belirli bir özellikteki köpeklerin oluşturduğu bir tip olarak görmektedir. Hangi açıdan yaklaşırsa yaklaşılsın kolaylıkla orta boy, kısa tüylü ve atletik pek çok melez köpeğin pitbull tipinde olduğunu iddia edebilirsiniz. Risk almak istemeyen pek çok yetkili bu nedenle binlerce köpeğin uyutulmasına ışık yaktıklarını üzülererek kabul etmektedir. İngiliz Kraliyet Hayvan Koruma Derneği (RSPCA) son birkaç yılda aslında yeniden sahiplendirilmeyi hak eden gayet mülayim karakterli binlerce pitbull tipindeki köpeği (?) kanun nedeni ile uyutmak zorunda kaldıklarını açıklayarak bu önyargının trajik sonuçlarına dikkat çekmektedirler.

Yukarıdaki listeye baktığınızda Dogo Argentino'nun aslında bu listede olmadığını göreceksiniz. Dogo Argentino İrk Derneği ile yaptığımız görüşmede Dogo'nun listeye şikayet üzerine bir bakanlık müsteşarı oluru ile eklendiğini öğrendik. Ancak bakanlıkların yasa yapma yetkisi olmadığından bu kararın TBMM'de görüşülüp oylanıp resmi gazetede yayınlanması gerekiyordu. Bu değişiklik resmi gazetede hala daha yayınlanmamıştır. . Kısaca Dogo Argentino kanunen bu listede değilse de öyle olduğu kabul edilmektedir.

Öte yandan kanun "... gibi tehlike arzeden hayvanlar" diyerek bu listenin kolaylıkla başka ırklara da genişletilebileceğine göz kırıyor. Bu konuda yetiştiricilerin ve ırk derneklerinin insiyatif olarak aşağıda yazılan önerileri uygulayıp yaygınlaştırarak, kanunla koordineli biçimde toplumsal yaşamımıza katkıda bulunabileceklerine inanıyoruz.

(Madde 31) Geçici Madde 1- Bu Kanunun 14 uncu maddesinin (I) bendinde belirtilen hayvanlardan, yurda bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce sokulmuş olanların sahipleri; **üç ay içerisinde** hayvan koruma kurullarına bildirimde bulunarak bunları kayıt altına aldirmek; **altı ay içerisinde** kısırlaştırarak kısırlaştırıldıklarına ilişkin belgeleri il hayvan koruma kurullarına teslim etmek zorundadırlar.

Köpeklerimizin, buldukları belediyenin ilgili birimlerine kaydı ivedilikle yapılarak her köpek sahibine zimmetlenmelidir. Aşağıdaki öneriler kısmında da açıklayacağımız gibi bu çalışmanın, dikkati köpeğin ırkından ziyade tasmayı tutan sahibine çevireceğine inanıyoruz. Yüzlerce benzer ırk köpek sahipleriyle uyumlu bir yaşam sürerken, köpekler değil onu eğitmeyi ve kontrol altına almayı başaramayan bireyler bunun bedelini ödemelidir.

(Madde 20) Hayvanların korunması ve refahı amacıyla; **yaygın ve örgün eğitime yönelik programların** yapılması, radyo ve televizyon programlarında bu konuya yer verilmesi esastır. Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu ile özel televizyon kanallarına ait televizyon programlarında ayda en az iki saat, özel radyo kanallarının programlarında ise ayda en az yarım saat eğitici yayınların yapılması zorunludur. Bu yayınların % 20'sinin izlenme ve dinlenme oranı en yüksek saatlerde yapılması esastır. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu görev alanına giren hususlarda bu maddenin takibi ile yükümlüdür.

Kanunun bu maddesi yukarıda tanımlandığı gibi uygulanabilir mi bilmiyoruz. Ancak köpek bakımı, yetiştirilmesi ve eğitimi konusunda kamunun eğitilmesi ve bilgilendirilmesi açısından önemli bir kapıyı bize açabileceğini düşünüyoruz.

Öneriler

Gerek Kuzey Amerika'da gerekse de Avrupa genelinde belirli köpek ırklarının yasaklanmasının daha güvenli bir toplum yaratmakta başarısız olduğu açıktır. 2018 yılında İngiliz Parlemantosunda yapılan görüşmeler yasaklanan ırklara rağmen köpek saldırılarının artışının, dahası saldırıların büyük çoğunun yasaklanmayan diğer ırkların gerçekleştirilmesinin kanunun amacına ulaşmadığı ve yeni çıkar yollar aranması gerektiğine işaret etmektedir.

Kanada, "**Calgary modeli**" bugün İngiltere'de de örnek alınarak uygulama alanı yaratılmaya dair çalışmalar yapılmaktadır. Irkı değil davranışı cezalandıran yeni kanuna göre köpekler kayıt altına alındıktan sonra toplum içinde neden oldukları her huzur bozucu davranışın cezasını maddi olarak sahipleri ödemektedir. Araştırmalar ısırılma vakalarının şimdiden %70 düştüğünü göstermektedir. 1985'de Calgary'de 2000 saldırgan köpek vakası yaşanmışken 2014'de köpek sayısının çok daha fazla

artmasına rağmen şehirde 641 saldırı vakası yaşanmış ve bunların sadece 252'si köpek ısırıklarını içermiştir.

Benzer bir çalışmayla okullarda sadece bir saatlik "köpek ve güvenlik" isimli bir ders ile çocukların ısırılma vakaları Calgary'de olduğu gibi %80'lere kadar düşürülebilmektedir.

5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununa uyumlu bir şekilde şunları önermekteyiz:

- Köpeğinin neden olduğu her türlü zarardan sahibi sorumlu tutulmalıdır. Madde 31'de yapılacak küçük bir değişiklikle Belediyeye kayıtlı ve mikroçipli bir köpeğin karıştığı her türlü anti-sosyal olayın hesabı onu eğitmek ve kontrol altında tutmakla yükümlü sahibine kesilmelidir.
- Sadece ihmal ve istismar edildiği için saldırganlaşan köpeklerin sorumlusunun ait oldukları ırk değil sahibi olduğu kamuoyuna iyi açıklanmalıdır. Bunun için Madde 20'nin de ön gördüğü gibi okullarda çocuklara köpeklere yakinken güvenle hareket edebilme ve onları kışkırtacak davranışları sergilememe eğitimi verilirken kamuoyunun köpeklere bakış açısının olumlu şekilde güncellenmesi üzerine sosyal sorumluluk projeleri geliştirilmelidir.
- Köpek üreticilerinin kayıtlı ve ulusal köpek kayıt organizasyonunun regülasyonlarına uygun üretim yaptığından, mikroçipli yavruların doğru ailelere sahiplendirildiğinden emin olunmalıdır.
- Bireysel olarak köpeğin karakterinin sağlamlığı ve toplum için güvenilirliğini test eden sınavlar yaygınlaştırılmalıdır. Bu testler köpek sahiplerine köpeklerinin toplumun güvenilir bir üyesi olması için yol haritası sağlarken bunun sertifikalandırılması ırkı ne olursa olsun her köpeğin sahibinin verdiği eğitimi sergileme fırsatı sunacaktır. Irk dernekleri üyelerinin köpeklerini bu testten geçmeye yönlendirebilir hatta şart koşabilirler.
- Hayvan istismarı ve köpek dövüşü cezaları, kusurdan gerçek suç kategorisine çıkarılmalıdır.

Eğer her köpek sahibine benzerse bunun sorumluluğunu bırakalım sahipleri olan bizler taşıyalım.

Dinleyelim ki dinlenelim!